

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 3

83. ÅRGANG

13. FEBRUAR

1 9 7 1

TYSKE ANSIKTER (SIDE 39)

**NORDENS
KATOLSKE
BISKOPER
I GÖTEBORG**

(SIDE 38)

**KLOVNENS
EGEN, GALE
VERDEN**

(SIDE 45)

Abortproblemet hovedtema for de nordiske biskopers drøftelser

Her først et hjertesukk: Hvis et middels seminar skulle drives etter en så streng dagsplan som den de nordiske katolske biskoper finner å måtte pålegge seg selv, ville deltagerne gjøre opprør. En observatør som fra referentbordet får et innblikk i arbeidsbyrden, merker seg også at den avvikles med en energi som få arbeidsgrupper aksepterer. Saklisten for den nordiske biskopskonferanse i Göteborg, fra 31. januar til 6. februar, var tettpakket, tilsynelatende altfor optimistisk, hva tidsfaktoren angår. Men fast ledelse, god saksforberedelse og effektiv sekretær- og eksperthjelp, gjorde at forbløffende meget på listen kunne krysses av som behandlet, om ikke alltid til siste konklusjon.

● INTERNASJONALT

Den nordiske biskopskonferanse er en av de få internasjonale slike forsamlinger i den katolske kirke — de fleste andre følger jo de nasjonale, eller i det minste sproglige grenser. Den er liten, men de åtte medlemmene dekker til gjengjeld fem land, foruten at de personlig tilhører fem nasjonaliteter. Med tysk som felles arbeidssprog, og den relative kulturelle og sosiale enhetlighet som de nordiske land utgjør, er det blitt en høyst samstemt og arbeidsdyktig gruppe.

Konferansen kom sammen på Stockholms katolske bispedømmes nybygde økumeniske sentrum, Johannesgården i Västra Frölunda ved Göteborg, en fin og stille ramme om arbeidet. Ytre begivenheter, som at Sverige i de dagene fikk en storstreik, eller at nok et Apollo-team landet på månen, gav bare fjerne TV- og avis-ekko over forhandlingene.

Fra Sverige deltok konferansens formann, biskop *John Taylor*, fra Danmark Københavns tidligere og nuværende biskop, *Theodor Suhr* og *Hans L. Martensen*, fra Finland biskop *Paul Verschuren*, fra Island biskop *Henrik Frehen* og fra Norge biskopene *Jon Willem Gran* og *Johannes Wember* — biskop *Johannes Rüth* hadde meldt forfall.

Konferansens sekretariat ble besørget av biskop Gran, assistert av Msgr. *Kristian Hylla*, fra biskopens kanselli i Stockholm. Videre deltok det kirkerettslige team av eksperter som gjerne følger disse konferanser med råd og dåd, foruten Msgr. *Hylla* også pater *Cornelius Puts*, Helsinki, pastor *Gerard Vranken*, Fredrikstad og pastor *Ib. Andersen*, København. Representant for de katolske informasjonsinstanser var pater *Hallvard Rieber-Mohn*, Oslo.

● FEM LAND — ÉN KIRKE

Betydningen av disse jevnlige konsultasjoner de nordiske katolske kirker i mellom er utvilsom, det oppdager man ved å følge dem i detalj. I de liturgiske og pastorale problemer som ble drøftet første dag, ser man det allerede klart: Biskopene ønsker enhet og felles praksis overalt hvor det er naturlig, men vedtar bare «åpne» rammebestemmelser, der hvor varianter disse fem land i mellom er ønskelige, ut fra særpreg som bør respekteres: «Enhet i det vesentlige — frihet i det sekundære». En annen tendens er klar, tvers gjennom disse drøftelser: Alt hva Kirkens romerske sentralledelse etter Konsilet overlater

til de regionale biskopskonferanser å bestemme, og det er ikke så rent lite, søker Nordens biskoper å gi en nordisk naturlig løsning, med stor lydhørhet for vår mentalitet, vår kultur og våre kristne tradisjoner. Dette er en god utvikling. Nordens katolske kirker er — målt på verdenskirkens millioner — *tallmessig* svake. Men Nordens bidrag til Kirkens mangfold og «katolisitet» går langt ut over disse beskjedne tall, og en ellers kritisk presseemann kan bare fastslå at de katolske biskoper i våre land føler dette. Demokratiet, på alle plan hvor viktige avgjørelser skal treffes, er for eksempel et kjernepunkt i nordisk tradisjon og livsfølelse. Det er oppmuntrende å konstatere i hvilken grad dette preger avgjørende også de nordiske biskopers drøftelser — bak de synspunkter som fremmes, står et forgrenet nett av råd og konsultasjon: Nordisk katolisisme i hele dens bredde, legfolk, ordenssøstre og geistlighet, kommer i høy grad til orde ved biskopenes forhandlingsbord. Presse-referentens oppgave må vel i vesentlig grad være å fastslå nettopp dét.

● PASTORALIA

Biskopene er *hyrder*. Det vil si: Tilsynsmenn med kristen tro og kristne seder i sine bispedømmer. Hvordan forkynnes troen — hvordan forvaltes sakramentene? Her er de ansvarlige, og treffer viktige bestemmelser. Under Göteborgsmøtet drøftet de forvaltningen av nattverden, liturgi, ekteskapspraksis, forarbeidet ved utnevnelsen av nye biskoper, forholdet til andre kristne kirkesamfunn — så mangt. Alt i en åpen og forståelsesfull atmosfære, og med sikker sans for hva som passer under våre nordiske forhold. Også når det ikke falt sammen med hva som gjøres annetsteds, eller som foreslås fra Vatikanet. I denne store saksmasse, kan ett enkelt tilfelle tjene som eksempel: Biskopskonferansen er gjennom den danske biskop *Martensen* representert i kirkens Sekretariat for Kristen Enhet, og godt orientert om dets arbeide. Der er *interkommunionen* — det at kristne verden over ofte føler trang til å gå til nattverd i hverandres kirker, og noen ganger setter seg ut over de gjeldende bestemmelser (som forutsetter at i ihvertfall katolske kristne *ikke* gjør dét!), et aktuelt problem. Den enkelte biskopskonferanse kan ikke egenrådig, for sitt regionale område, endre kirkens felles standpunkt i en sak som denne, nemlig at nattverdfellesskapet er et enhetens tegn som skal gjenspeile et større og mer vidtgående fellesskap i tro og lære, enn det som den økumeniske situasjon kirkene i mellom byr på i dag. Men en biskopskonferanse kan godt informere Sekretariatet i Rom om de problematiske tilfeller den må ta stilling til (delt alterbord mellom ektefeller av ulike konfesjon, for eksempel), og fremme på sentralt hold en videre og åpnere tolkning av reglene, ut over de «nøds-tilfeller» som de allerede regner med og anerkjenner. Det er ett eksempel blant mange på biskopskonferansenes funksjon i kirken, deres bidrag til en utvikling i kirkens sentrum ut fra erfaringer i dens «periferi» — det konkrete pastorale liv i de ulike kirkeavdelinger.

● FELLES AKSJON FOR DEN TREDJE VERDEN

Biskopene drøftet også de felles faste-aksjoner som i de

senere år har samlet bidrag blant nordiske katolikker til hjelp for nødstedte eller vanskeligstilte i den «tredje» verden. Summene har, i betraktning av vårt antall, vært betydelige: I 1968 ca. 291 000 (norske) kroner, i 1969 429 000 (Biafra-året!), i 1970 280 000 kroner. Som det fremgår av kommunikéet fra bispekonferansen, vil de ca. 300 000 kroner, som er målet også i 1971, tilfalle tre ulike prosjekter i Afrika.

Caritas-institusjonenes forhold til det internasjonale katolske hjelpearbeide søkes vel ordnet og definert, presterådenes funksjon og status i bispedømmene ble inngående overveiet, så dette nye organ i kirken kan få sin friksjonsløse plass i helheten, forarbeidet ved bispeutnevnelser ble — i overensstemmelse med vår demokratiske livsform i Norden — foreslått utvidet til en bredere rådgivning fra presteråd og legfolk, når det gjelder egnede kandidater. De store pastoral-problemer som følger av gjeste-arbeidernes hurtig økende tall særlig i Sverige, men etter hvert også i Danmark og Norge, ble overveiet. Siden krigen er trolig ca. 95 000 immigranter av katolsk konfesjon innvandret bare til Sverige, og det av 25 ulike nasjonaliteter. Her er mangt å gjøre, og det krever både forberedelse her i Norden, større forståelse fra nordiske myndigheter og betydelig hjelp utenfra, om dette store tilskudd trossfeller i våre land skal kunne tas hånd om.

Biskopene drøftet dåpsdisiplin, studiemuligheter for nordiske prestekandidater, den kommende biskopssynode i Kirken og deltagelsen i den. Men hovedemnet under de 5—6 dagers drøftelser var utvilsomt det planlagte felles hyrdebrev over abortproblemet, som allerede under forrige bispekonferanse i Tromsø i juli 1970 ble planlagt i sine hovedtrekk. Med sine rådgivere har de nordiske biskoper omhyggelig diskutert og tatt stilling til foreløpige utkast til denne tekst, og i kommisjoner utarbeidet nye avsnitt.

● ALVORLIG SAK

Abort-spørsmålet har en alvorlig aktualitet, fornyet gjennom revisjonen av abort-lovgivningen i de nordiske land siden krigen, og ved den brede debatt som har funnet sted i offentligheten i forbindelse med dette. Problemet har både personlige og samfunnsmessige sider, og berører — foruten de vordende mødre — også mange andre mennesker både menneskelig og profesjonelt. Det synes nødvendig at biskopene tar stilling til dette, og veileder samvittighetene i situasjoner som for mange er ytterst vanskelige. Allerede i fjor var man seg bevisst at en uttalelse må gå grundig og konkret inn på alle sakens viktige sider, og ikke nøye seg med de generelle prinsipper. Arbeidet i Göteborg, som bragte teksten et godt stykke videre mot den endelige redaksjon, var nyttig, ikke minst gjennom den avklaring det bragte til veie mellom den katolske tro og moral og den samfunnstype vi lever i.

Fra biskopskonferansen ble det, som tradisjonen tilsier, sendt en hilsen til Pave Paul VI, som gjennom statssekretæren, kardinal *Villot*, sendte de nordiske biskoper sin oppmuntring og velsignelse.

hrm.

KOMMUNIKÉ

fra den nordiske biskopskonferanses møte i Göteborg 31. januar—6. februar 1971.

Under forsete av biskop *Taylor* (Stockholm) har biskopene *Frehen* (Reykjavik), *Gran* (Oslo), *Martensen* (København),

Tyske ansikter

Dette er presidiet i de vest-tyske katolikkers store **SYNODE 72**: Fra venstre erkebiskopen av München, kardinal Döpfner, 57 år gammel, formann i den tyske bispekonferanse og «førstemann», president for den kommende Synode. Derefter fire vise-presidenter: dr. Hanna-Renate Laurien (42 år), medlem av undervisningsdepartementet i Rheinland-Pfalz, biskop Bernhard Stein (67 år), biskop i Trier, pastor Henry Fischer, sogneprest i Hamburg (42 år), arbeider med voksenopplæring og fjernsynsvurdering og endelig Bernhard Servatius (39 år), statstjenestemann, formann i det felles menighetsråd i Hamburg og aktivt med i andre katolske sammenslutninger.

Eller for å presentere dem på en mindre høytidelig måte: Fem tyskere, fire menn og en kvinne som er betrodd avgjørende ansvar for de vest-tyske katolikkers kraftanstrengelse i 72 — og dermed realiseringen av det anne Vatikankonsils idéer.

ENGELSKE RAPPORTER

I dette nummer av bladet gjengir vi detaljer fra to viktige engelske rapporter: de katolske biskoper i England og Wales retningslinjer for en serie aktuelle moralske spørsmål og et dokument fra Minorities Rights Group om de kristne trossamfunns skjebne i Sovjet-samveldet.

Ellers har vi fine bidrag fra svenske venner: Gunnell Vallquists annen og meget personlige artikkel fra Frankrike og materiale fra Katolsk Informationstjenst fra forfølgelsene i Latin-Amerika.

I neste nummer kommer bl. a. en anmeldelse av **THE DOOMSDAY BOOK**.

Verschuren (Helsinki), *Wember* (Tromsø) og *Suhr* (Danmark) behandlet blant annet liturgiske spørsmål, den felles faste-aksjon 1971, immigrant-problemer og fremfor alt abort-spørsmålet. En representant for den nordiske katolske presse var innbudt, og kunne delta i alle forhandlinger.

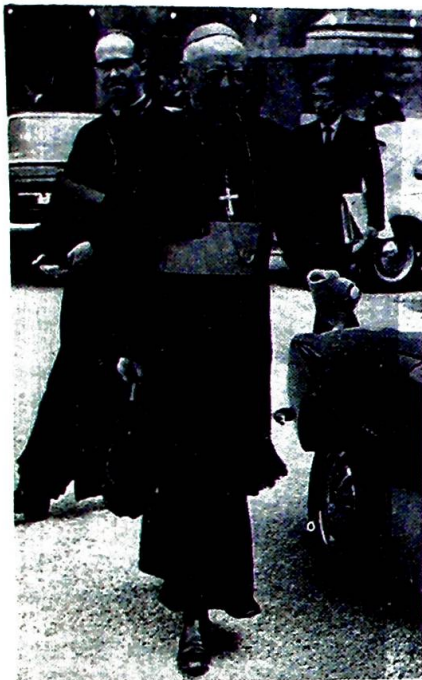
For å studere innvandrernes problemer i Skandinavia, ble det dannet en kommisjon ledet av biskop Taylor.

Konferansens hovedtema var abort-problematikken. Det planlagte felles hyrdebrev om saken ble inngående drøftet, med særlig henblikk på den sosiale og legale situasjon i de nordiske land. Biskopene var enige om, at en grundig og gjen-nearbeidet pastoral veiledning var ønskelig, og de vil utarbeide denne på grunnlag av en allsidig og bred konsultasjon fra faglig og teologisk side.

Biskopene besluttet videre å anbefale, at den felles faste-aksjon 1971 kommer disse prosjekter til gode:

- Støtte til Salesianernes tekniske skole i Kairo.
- Reisningen av en landbruksskole i Ngellani, Kenya.
- Utbygningen av et mønster-landbruk i Kitoro, Kenya.

Neste biskopskonferanse ble fastsatt til tiden 29. august—4. september 1971.

Kardinal Heenan — biskopenes fremste representant i England og Wales.

De katolske biskoper i England og Wales offentliggjorde i januar et *Statement Concerning Moral Questions* som trekker opp Kirkens holdning til dagens store moralske spørsmål og forsøker å hjelpe kristne som skal leve med de samme spørsmål i dagliglivet.

Blant de aktuelle problemer som biskopene sier sin mening om er hovedprinsipper for et kristent liv, forholdet mellom rasene, de sosiale forhold i industrien, vold, krig, fredsarbeidet, abort, den kristne lære om døden, bruken av narkotika, ekteskapet og seksualmoralen.

En ting har vært iøynefallende for enkelte kommentarer til retningslinjene:

Bredden av det stoff og de emner som biskopene behandler understreker nok en gang — forhåpentlig endelig og for siste gang — at Kirken ikke først og fremst er opptatt av og bekymret for seksualmoralen. Alvoret i å bryte budet «Du skal ikke stjele», alvoret i rasediskriminering, sosial og økonomisk urettferdighet osv., tar vel så mye plass i dokumentet, hver for seg.

Punkt for punkt sier biskopene blant annet omtrent dette:

Abort: Det blir av og til med bitterhet pekt på at Kirken samtykker i drap i krig og samtidig fordømmer abort. Men om krig i spesielle tilfeller kan rettfærdiggjøres hvis det dreier seg om

DETTE ER DAGENE

forsvar mot et direkte angrep, finnes det ingen slike unnskyldninger for en abort. Argumenter om når et foster får liv kan ikke endre det forhold at det her hele tiden dreier seg om et menneskelig vesen i utvikling. Det er galt å drepe dette hjelpeløse vesen.

Barnet er ikke foreldrenes eiendom. Det er bare Gud som er herre over alt liv. Og biskopene fortsetter med å erklære at de kristne må være beredt til å stå fast ved sine prinsipper, uansett hva samfunnets lover tillater. Man må ikke vente, sier de, at kristne i England og Wales vil delta i abortoperasjoner, alle, spesielt leger og sykepleiere oppfordres til å innta en fast holdning.

Rasespørsmålet: Man har her et område hvor kristne klart kan vise hva de mener med kristent brorskap og fellesskap. Vi må være sikre på at det i vårt land ikke er noen som regnes for annenklassens borgere, heter det. «Alle har rett til samme behandling for loven, for eksempel når det gjelder adgangen til bolig. Uansett farve eller rase. Vi må anstrenge oss ekstra for at nykommere kan kjenne seg hjemme i dette landet...»

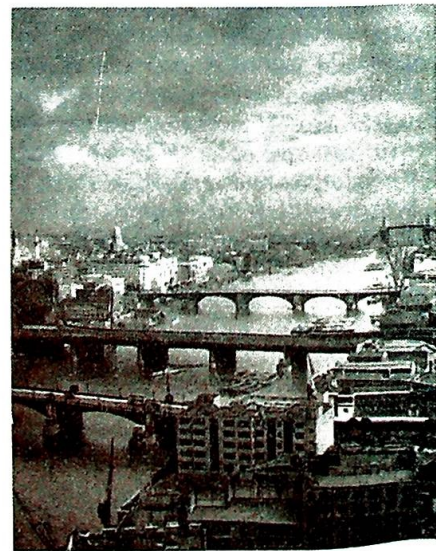
Biskopene fortsetter med å si at man når man hjelper fremmede til å integreres i samfunnet, ikke må øve uvelkomment press på dem. Hele tanken om det pluralistiske samfunn bygger på gruppers rett til å bevare sin egen kultur og sin egen livsform. Dette under forutsetningen at de er loyale mot det land de har slått seg ned i. Det burde ikke være nødvendig å gjenta Kirkens fordømmelse av rasediskriminering øvet av en hvit majoritet. Vi må imidlertid minne om at en minoritet også kan opptre som rasehatere. Black Power er like avskyelig som White Power. Diskriminering av fargede mot andre fargede er også helt i strid med katolsk lære.

Immigrasjonen må sees i lys av sunne sosiale og økonomiske prinsipper, heter det. Vi bør være glad for å få innvandrere til landet når det er arbeide for dem, men man må ikke utelukke behovet for en fornuftig kontroll. Nye nasjoner i Afrika og andre steder i verden har også slike grenser for innvandring til sine land. Men Storbritannia har et spesielt ansvar. Der hvor det er gitt klare løfter om borgerskap, som tilfellet er med asia-

ter bosatt i Kenya, bør disse løfter innfris.

Industrien: Forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstager er ikke utelukkende et økonomisk forhold. Alt arbeide og all produksjon er i første rekke til hele samfunnets beste, alle som arbeider — uansett på hvilket plan det er — har del i dette samfunn som personer og som Guds sønner. Ikke som statistikk. Det første krav til industrien må derfor være at de som arbeider i den får skikkelige leveforhold. Dette betyr ikke at man naivt overser dette med produktivitet og lønnsomhet. Men det betyr en riktig prioritering. Staten har plikt til å beskytte den hvis eksistens trues av automasjon, sammenslåinger osv.

Bruk av vold: Biskopene sier at bruk av vold mot de som har makten ikke uten videre kan fordømmes. De som har makt kan være skyldige i større vold i den lovgivningen de hersker gjennom. Ikke desto mindre er det sant at bruk av vold innen et samfunn kan ha så tragiske følger at en kristen med rette kan føle at de goder som eventuelt kan oppnås aldri kan forsvare dem. Våpnet protest er en fengende frase. Men man undersøker alt for sjelden resultatene. I alminnelig sprog betyr jo denne frasen mordbrann, innbrudd, skader og drap. Det skulle være utholdelige forhold med urettferdighet og undertrykkelse hvis man skulle forsvare slike konsekvenser.

NS SPØRSMÅL

Krig: Hver kristen må være en pasifist i den forstand at hun eller han elsker freden. Men det er ikke alltid prisverdig å nekte å forsvare seg mot et onde med fysisk kraft. Når angrepet er rettet mot vår egen person, er det i sannhet etter Kristi ord og mening å vende det annet kinn til. Men det kristne samfunn har akseptert en ting som gjelder hele samfunnet: Hvis vi er ansvarlige for andres sikkerhet, er vi også pliktige til å forsvare dem.

«Det er ikke bare pasifistene som bærer på en samvittighet, fremholder biskopene. Det er umulig for Kirken å erklære at ingen kristen har rett til å forsvare sitt eget land.»

Selv om man ser mulighetene for en rettfærdig krig, følger det ikke av dette at våpen som H-bomben og biologisk krigføring kan tillates. På samme måte bør også bruken av de såkalte konvensjonelle våpen være galt. All krig burde i det minste for oss være et dilemma, et samvittighets-spørsmål.

Ekteskap, seksualmoral: «Opptatt-heten av sex er mer karakteristisk for dagens samfunn enn for Kirken. Bok-utsalg, teatre, kinoer og annonser er fulle av sex... Det er ikke Kirken, men masse-mediaene som i det kristne ekteskapet bare ser spørsmålet om «pillen» og i prestegjæringen bare ser spørsmålet om sølibatet.» Biskopene er enige i at de seksuelle impulser har så store forgreninger i det fysiske og psykologiske område av et menneskes liv at de ikke kan forenkles til å være instinkter av samme karakter som andre instinkter. Men når det gjelder seksualmoralen, lytter kristne til Kristi ord: «Har dere ikke lest at Skaperen fra opphavet av gjorde dem til mann og kvinne og at han sa: Derfor skal mannen forlate sin far og sin mor og knytte seg til sin hustru, og de to skal bli ett legeme.» Og ordene: «Og det som Gud har sammenføyed, det har mennesket ikke lov til å adskille.»

De fundamentale prinsipper som blir gitt her er at seksualiteten er en del av Guds plan med livet og derfor god, og at ekteskapet er rammen for seksuell forbindelse mellom mann og kvinne. Ekteskapet, sier biskopene, er det kristne ideal fordi det er et fast

forhold som gir de riktige og beste muligheter både for å sette barn til verden og for å verne og oppdra dem. På den måten er det i det seksuelle forhold og samliv to aspekter. Det gir et skjevt bilde av ekteskapet hvis man bare tenker på det som et middel til å få barn og fortsette slekten. Det er to sider av samlivet, den ene må ikke utelukke den andre. Dette betyr ikke at hver seksuell handling i et ekteskap må rettfærdiggjøres av et uttrykkelig ønske om å få barn. Mennesker kutter ikke sine handlinger opp på en klinisk måte. Seksualakten er en kjærlighetsakt. Seksuallivet blir misbrukt og kommersialisert når man trår over denne ramme av ekteskap og familie. Vi ser allerede konsekvensene av dette: lett adgang til preventive midler, lovlige aborter og en alarmerende stigning i veneriske sykdommer.

Nettopp kristne bør i denne situasjon vise et eksempel på ansvarlige, kjærlighetsfulle og lykkelige ekteskap, fremhever biskopene. De legger til: Vi er også overbevist om at det store flertall av mennesker i dette land, fra alle trossamfunn, sammen med ikke-troende, beundrer disse idealer. Vi er overbevist om at de er opprørte over den pornografi som nå finnes på scene, filmerret og i aviser, blader og bøker.

Om døden

I dokumentet sier biskopene bl. a. disse ting om døden:

«En kristen må ikke avslutte en annen persons liv. Et lovforslag om å godkjenne «barmhjertighetsdrap» klarte ikke å samle tilstrekkelig støtte i Parlamentet. Nye forsøk kan imidlertid komme til å lykkes...»

«Det påstås alltid at ingen ting eventuelt vil bli gjort uten samtykke av den person det gjelder... Men det ville bli et sterkt press for å få frie sykehus-senger etter de senile eller uheldredelig sykes «nytteløse liv».

Biskopene legger så til at omsorgen for de døende ikke betyr at man må holde et menneske i live med ekstraordinære midler når det ikke er håp om helbredelse. Et hvert fornuftig tiltak må treffes for å berge liv, men det vil være et punkt hvor det er mer barmhjertig å la naturen gå sin gang.

Biskopene kommer også inn på bruk av narkotiske midler og sier:

Det kristne liv er en stadig søken etter sannhet og etter å leve et liv i hele dets fylde. Men man må fordømme bruken av alkohol og narkotiske midler som en hjelp til å flykte fra virkeligheten. Eskapisme hører ikke hjemme i et kristent menneskes liv.

Til unge mennesker som av og til oppfatter narkotika som et spennende eventyr, sier biskopene:

«Unge mennesker hevder i dag at de er mer oppriktige. De gjør opprør mot humbug og løgn, de ønsker å få vite sannheten, å kunne tale sannhet og leve i sannhet. De oppnår det stikk motsatte når de bruker narkotika.»

«Ved å bruke narkotiske midler, fornekter de unge sannheten. De flykter fra virkeligheten. Livets virkelige eventyr er å leve det som det er, ikke å betrakte det gjennom et slør...»

KATOLSK ORIENTERING

En moderne innføring i troen

Katolsk Orientering vil våren 1971 omfatte fem foredrag bygget på den Hollandske Katekisme for voksne. De er tenkt som ledd i en serie som vil strekke seg over tre semestre, og er åpne for katolikker og ikke-katolikker.

Mandag 1. februar: Tilværelsens mysterium, ved p. Fjeld.

Mandag 15. februar: Israels vei. Den Hellige skrift, ved p. Boers.

Mandag 1. mars: Menneskesønnen, ved p. Fjeld.

Mandag 15. mars: Kristi forkynnelse, ved p. Fjeld.

Mandag 29. mars: Påskemysteriet, ved p. Patfoort.

De som ønsker det, vil ha anledning til å arbeide med stoffet i studiegrupper. Disse deltagerne vil forutsettes å lese katekismen. Påmelding til studiegruppene, som ledes av Sr. Karin O.P. og p. Patfoort, finner sted etter de første foredragene.

Foredrag og studiegrupper vil alternere, og finne sted i Dominikanernes kloster, Neubergrgt. 15, mandage kl. 19.30. Program for Katolsk Forum vil foreligge senere.

GI DEM LOV TIL Å LEVE

AV JØRGEN HVIID

Den danske presten Jørgen Hviid forteller her litt om forberedelsene i 1970 til inneværende års store valfart til Lourdes for åndssvake, deres pårørende og venner i påsken. (Se ST. OLAV nr. 1, s. 10.) Hviids tanker som tar sitt utgangspunkt i en messe i en klosterkirke i Geneve hvor bl.a. åndssvake deltok er disse (av et forkortet utdrag av en artikkel han har skrevet):

Jeg kunne ikke lade være med at tenke på, hvordan det mon ville gå neste år, når tusinder af åndssvage fra alverdens lande samles i Lourdes for at fejre påsken sammen. Var det ikke galmandsværk? Jeg kastede et blik ned i kirken, og på første række så jeg Jean Vanier, en canadisk videnskabsmand, hvis doktorafhandling var en tyk bog om Aristoteles, syngende af fuld hals sammen med to mongolbørn. Jean Vanier, der nu leder et uddannelsescenter for voksne åndssvage i Frankrig, var den, der tog initiativet

til åndssvages valfart til Lourdes i 1971.

Vi var i alt 40 mennesker, som var kommet til Geneve for at planlægge valfarten. Der var repræsentanter fra Nordafrika, USA, Canada, England, Frankrig, Tyskland, Danmark og flere andre lande. Formålet med valfarten er at samle åndssvage fra mange lande, deres forældre, lærere og pædagoger til et fællesskab i Lourdes. Valfarten skal kun finde sted denne ene gang, og den skal være en etape på vejen mod de åndssvages integration i kirkefællesskabet. Valfarten, som hedder TRO OG LYS, er et vidnesbyrd om de handicappedes menneskelige værdighed. De er Guds børn og har deres plads i Kirken. Det kommende år vil blive brugt til at forberede de åndssvage og deres pårørende, således at der i Lourdes sker et møde mellem de mange nationer og dannes et fællesskab omkring påskens mysterier. Valfartens formål er ikke at opnå mirakler i form af helbredelser, men at hjælpe den handicappede med at forstå sin plads i Kirken og i Guds plan. Den åndssvage er et Guds barn og har som sådant et vist ansvar i Fællesskabet, ligesom vi har et ansvar over for ham. De pårørende må ikke indgydes falske forhåbninger, men skal forstå, at hvert menneske er villet af Gud og har sin opgave i tilværelsen,

(Forts. side 46)

FORFØL

En rapport som er offentliggjort i London av Minorities Rights Group sier at kristendommen fortsatt lever i Sovjetsamveldet til tross for 52 år med forfølgelser av regimet. Rapporten forteller også en del om hvordan tre millioner romersk-katolske kristne klarer seg.

Minoritetsgruppens beretning har fått tittelen «Religious Minorities in the Soviet Union 1960—70». Opplysningene er samlet og redigert av lederen for et senter for studiet av religion og kommunisme, presten Michael Bourdeaux med assistanse av to kvinner, Kathleen Matchett og Cornelia Gerstenmaier. Frøken Gersten-

ELSENE I ØST

maier er anglikaner og knyttet til London School of Economics.

Gruppen har en viktig forklaring på hvorfor de kristne samfunn har klart seg i Sovjet. Det er etter deres mening kraften og utholdenheten hos de troende. Under Krustsjovs styre ble det for eksempel satt i gang en voldsom kampanje mot alle trossamfunn — men kampanjen har øyensynlig hatt den motsatte virkning av det myndighetene regnet med.

En russiske skribent skrev i 1965 beklagende at fornærmelser, bruk av vold og tvungen stengning av kirker i denne perioden *ikke* reduserte antall troende. Tvert imot øket tallet, hemmelige grupper ble mer alminnelig og politiaksjonene gjorde at de som ble angrepet i enda sterkere grad enn før kom i opposisjon til Staten.

En av forklaringene på forfølgelsen sier gruppen, er tvedelingen av russisk lov. I et tidlig dekrét erklærte Lenin selv at det var ulovlig å hemme eller begrense folks samvittighetsfrihet. Straffelovene neglisjerer imidlertid disse rettigheter.

Videre må man regne med de russiske maktthaveres følsomhet for verdensopinionen. Religiøse grupper blir faktisk anklaget og forfulgt for å ha vist «troskap mot flere», dvs. flere enn den russiske stat.

Dette brukes som en mer tungtveiende anklage enn at en troende forsøker å leve i respekt og hengivenhet for de religiøse høytider, motta sakramentene osv.

Regimet er så vår for utlandets reaksjon på dette felt at man av og til lar ledere i den russiske ortodokse kirke få reise utenlands — som tegn på myndighetenes tolerante holdning.

Et spesielt avsnitt av rapporten omhandler de russiske katolikkens skjebne. Avsnittet er skrevet av frøken Gerstenmaier som hevder at disse katolikkene blir forfulgt både for sin tro og utholdenhet og for sine «internasjonale forbindelser».

Myndighetene setter også ofte likhetstegn mellom landets katolikker og separatist-bevegelser i Ukraina, Latvia og Litauen.

Den katolske kirke i Sovjet har ikke maktet å gjenopprette en sentral ledelse av sine menigheter etter revolusjonen og er ikke representert i Roma,

sier rapporten. Et par av biskopene har imidlertid fått tillatelse til å besøke Vatikanet etter Konsilets avslutning.

Det eneste katolske bispedømme som fungerer finnes i de baltiske områdene. Ellers skal det utenfor disse områder og utenfor Vest-Ukraina bare være fire katolske kirker som holdes åpne. Staten hindrer at det er noen forbindelse mellom bispedømmene. Unge menn fra Belorussland kan for eksempel ikke studere ved seminarene i Kaunas og Riga.

I Litauen som engang var sterkt katolsk preget er det i dag få tegn på dette. Ingen katolske blad eller aviser kommer ut, nesten halvparten av kirkene er stengt og tallet på prester har sunket fra 1480 i 1940 til 864 i 1967. Det er bare igjen fire biskoper (14 i 1940) og tre av fire seminarer er nedlagt.

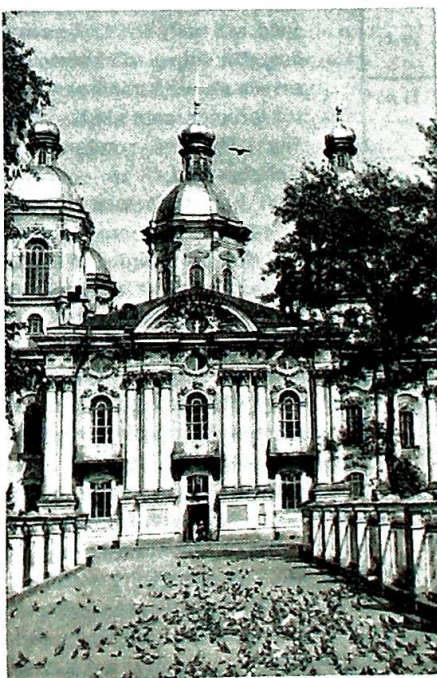
Rapporten forteller at det ble satt igang nye forfølgelser av de katolske kristne i perioden 1960—64. Pressen

gjenga anklager og skandalehistorier om presteskabet, det ble strengere restriksjoner på reiser for å hindre konfirmasjons høytideligheter og utdeling av sakramentene, og man diskriminerte på forskjellige måter mot folk som ville ha sine barn døpt.

Om katolikker av østlig ritus skriver frøken Gerstenmaier blant annet at de fleste av deres biskoper er døde i fengsel, anklaget for å ha samarbeidet med nazistene under krigen. Etter krigen ble det ført en kampanje med sikte på å slå sammen disse katolikkene og de ortodokse russiske kristne.

Pastor Bourdeaux (som altså har ledet arbeidet med rapporten) mener at grunnen til de fortsatte forfølgelser av religionen i USSR skyldes at kirkesamfunnene representerer det eneste lovlige ideologiske alternativ til kommunismen.

«Spørsmålet om den religiøse tro vil overleve, beror til syvende og sist på styrken av troens indre liv. En styrke som man i dag under alle omstendigheter må føle beundring for», skriver han.

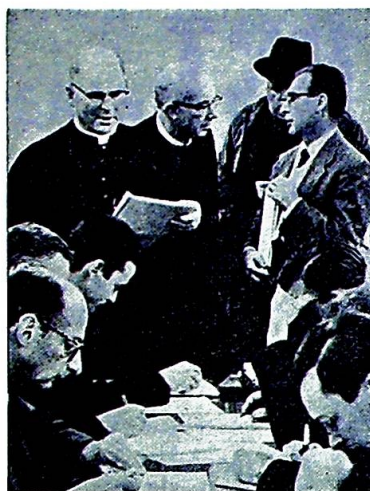

ST. OLAV

KATOLSK
TIDSSKRIFT

Arsabonnement kr. 35,—

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 — —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 15 32 44	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587	—	10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN, St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND: S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM, St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikals kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyeveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
Veståsen kapell	—	9.30
STAVANGER: St. Svitbun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2	8.45 19.00	11.00 —
Biskopen og prestegården tlf. 21 214	—	—
St. Elisabeth hospital, Ha tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447 (I. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	19.00 8.00	11.00
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

NYHETER

En tät slöja av tystnad har lägrat sig över Brasilien efter öppnandet av processen mot de dominikanbröder, som anklagas för att tillhöra Carlos Marighelas «nätverk av samhällsomstörtande terroristgrupper». Ledaren för «Förbundet för den nationella befrielsen» (A. L. N.) dödades den 4 nov. 1969 i Sao Paulo. Efter vad polisen påstår hade två unga dominikanbröder tjänat som «lockbete» i den fälla, som den hade gillrat för guerillan. De följande dagarna ägde talrika arresteringar rum i de kyrkliga kretsarna i Sao Paulo och Porto Alegre.

Den nuvarande tystnaden i den brasilianska pressen är så mycket mer anmärkningsvärd som man vid Marghelas död verkställde en fullkomlig klappjakt på de åtalade bröderna.

Denna tystnad torde vara avsedd att undvika farliga avslöjanden. En öppen diskussion av processen skulle kunna avslöja ett antal indicier, som skulle ifrågasätta den officiella versionen av Marighelas död.

Vi har varit med vid några av de vittnesmål, som avlagts av de sju först åtalade: Fernando de Brito, Giorgio Callegari (italienare), Ivo do Amaral Lestbaupin, Tiro de Alencar Lima, Nestor Pereira da Mota, Carlos Alberto, Libano Christo och Roberto Romaro (den sistnämnde har nyss tillfälligt frigivits).

Dessa vittnesmål ägde rum den 1, 19, 21 och 25 oktober inför den andra militärdomstolen i Sao Paulo. I sessionssalen sitter under en väldig Kristusbild — flankerad av brasilianska flaggan mot en gul mur — domarna, två militära

(ibland fyra) och en civil. Denne sistnämnde läser anklagelseakten, ställer frågor och dikterar vittnesmålstexten för notarien. Han går igenom de väldiga dossiererna, som upprättas över de etthundra-trettiosju åtalade från A. L. N.-gruppen. Representanten för regeringen — beväpnad med revolver som man anar under rockskörten — intresserar sig föga för domstolsdiskussionerna. Hieratisk förblir domstolspresidenten (en militär) oberörd. Försvarsadvokaten, assisterad av en kollega, följer uppmärksamt debatten. Fastän processen principiellt äger rum för öppna dörrar, har få personer fått tillåtelse att komma in. Så var vid sessionen den 21 oktober endast åtta, som kunnat komma innanför murarna.

Dominikanerna anklagas för att tillhöra den sektion av A. L. N., vilken är ansvarig för persontransporter, pejling av terrängen för guerillans räkning, tillverkning av falska papper och organisationen av gömställen för av polisen eftersökta. Bröderna Fernando och Ivo «anklagas» dessutom för att ha överlämnat Marighela till polisen på kvällen den 4 november 1969.

Det mest häpnadsväckande är den anklagelseakt, som militärdomaren har åstadkommit. Hans tjugofyra kapitel publicerades in extenso i tidningen Diario Popular i Sao Paulo den sista juli. Bröderna skulle ha varit ohörsamma mot påvarnas undervisning (Leo XIII, Pius X, Pius XI och Pius XII) genom att vara anhängare av kommunismen, som fördömts av dessa. Följaktligen har de åtalade gjort sig skyldiga inte bara till brott mot den nationella säkerhetslagen utan också till olydnad mot sin kyrka! Denna text kan inte annat än ställa en allvarlig fråga, när man vet vilket inflytande vissa katolska integristgrupper, t.o.m. biskopar, har i polis- och domstolskretsar.

Sanningen att säga uppfattas också processen mot dominikanerna inte som en process mot några bröder, som är anklagade för samhällsomstörtning och terrorism, utan i själva verket som en process mot en bestämd riktning i Kyrkan, engagerad i de sociala frågorna. «Dominikanerna» kan man läsa i militärdomarens aktstycke «anför som skäl för sin anslutning till Marighelagruppen läsning av encyklikorna Mater et Ma-

gistra, Pacem in terris, Populorum Progressio och de brasilianska och latinamerikanska biskoparnas officiella dokument (från Medellin).

Vid varje utfrågning är de anklagades försvar exakt detsamma, de vidhåller alla samma tes och vägrar att tillerkänna «bekännelserna» någon som helst giltighet, ty dessa har frampressats under tortyr; de förnekar att de tillhör Marighelas rörelse; de håller fast vid att Fernandos och Ivos inblandning i Marighelas död beror på en iscensättning från polisens sida för att anklaga Kyrkan för samhällsomstörtande verksamhet. Några av dem erkänner att de med framgång har hjälpt människor att fly från polisen. När de tillfrågas om detta, medger de att de har handlat på detta sätt i Evangeliets och de mänskliga rättigheternas namn för att förhindra att dessa personer skulle undergå tortyr, eftersom polisen allmänt använder tortyr på politiska fångar. De påminner om att «rätten att fly» inte bara återfinnes i mänsklighetens stora religiösa texter utan också i vissa länders lagstiftning.

Den detaljerade redogörelsen för tortyren (i Rio har Fernando och Ivo torterats av kommissarie Fleury, och en del av hans poliser har tagit på sig liturgiska plagg) liksom påminnelsen om de mänskliga rättigheterna har framkallat irritation hos domaren: «I den här tortyrhistorien har ni allt bra mycket fantasi» eller «Om någon här skall tala om rätt, så är det jag» eller «Genom att ta parti för kommunismen, begår ni våld på Guds lag».

Tito de Alencars vittnesmål framkallade en av de vid sammanträdet mycket sällsynta incidenterna. När han erinrade om den tortyr, som hade framkallat ett självmordsförsök i februari, frågade domaren honom om han hade överlämnat berättelsen till den amerikanska tidskriften Look. Tito har svarat att han var ovetande om att Look publicerat hans självmordsförsök, och advokaten begärde då, att tortyrberättelsen skulle upptecknas i den nedskrivna vittnesberättelsen. Domarens svar löd: «Tortyren är något så fasansfullt att man inte kan nedteckna detaljerna i dossierens officiella handlingar. För övrigt har själva faktum redan nedtecknats i början av

En klovn

Av og til blafrer lampene i mitt private sirkustelt i røde og grønne og blå åndenødspust — det er for mange muligheter liksom for en klovn. Og ingenting lykkes til syvende og sist.

Jeg har for eksempel denne idéen: jeg vil fortelle om mine desperate forsøk på å bli godtatt av et computeruhyre i England. Mitt abonnement på en amerikansk avis har plutselig stoppet, enda jeg har betalt også for nesten hele 1971. Jeg klager, jeg gjør meg spydig, morsom, jeg sender brev etter brev til en oppgitt ekspedisjon utenfor London. Det eneste som skjer er at uhyret sender meg nærgående spørsmål i retur: Har jeg tenkt nøyte over hva det vil si å leve uten denne avisen? Har jeg tatt en endelig beslutning? Vil jeg ikke forsøke en billig ordning de har?

Hva skjer med mine forklaringer, min usvikelige tro på at jeg har betalt og at det må ha skjedd en tragisk feil i computerens indre? Jeg vet ikke, brevene blir antagelig arkivert for første måneferd etter år 2000. Jeg teller ikke mer, jeg er ikke troverdig, hvem interesserer seg for apolitiske klovner nå lenger?

vittnesmålet, når det talas om «trakasserier». Det rækker.»

Förhören har likaledes berört «Che» Guevara Camilo Torres, Ho Chi Min, Marcuse, Kyrkans sociallära, terroraktioner eller «1964 års revolution». De flesta av de anklagade tillstår för övrigt opposition mot den nuvarande regimen, som de betecknar som «diktatur».

Rättegången mot dominikanerna kommer att dra ut på tiden under långa månader framåt, innan domen fälls och man väntar sig ett hårt utslag. Och det är klart att det rör sig om en politisk rättegång. I de unga dominikanbrödernas gestalt är det en typ av Kyrkan, som är ställd inför rätta, den som erinrar om den sociala rättvisans fordringar. I ett långt dokument, redigerat från fängelset Riradentes i Sao Paolo, skriver dominikanerna: «Det är kärleken som driver oss att peka på varje orättvisa. En orättfärdig lag bör inte åtlydas: att följa en orättfärdig lag, är att underkasta sig synden. Detta är uttalat och upprepat av den helige

Min neste idé gjelder et klipp jeg har om en amerikansk senator ved navn Anderson, — en gang skipper på atomubåten Nautilus, — er det noen av dere som husker ham?

Han har kommet ut å kjøre med sine velgere i sydstatene, ser det ut til. Han forsvarer de katolske prestene, brødrene Berrigan mot de anklager som rettes mot dem. Selv er han ikke-katolikk, men overbevist om de er troverdige og oppriktige når de snakker om ikke-vold. Andre skumle anklager mot dem er løgn.

Som Berrigan-brødrene ser han selv med øket skepsis på sitt lands engasjement i Vietnam.

Men hvorfor får han trøbbel med sine velgere? Fordi han er mot krigen i Vietnam? Øyensynlig ikke. Men de raser mot ham fordi han har støttet to katolske prester, katolikker er vanligvis ikke velsette i hans distrikt.

Lampene i teltet blunker og blafrer, jeg befinner meg i en tilsynelatende gal verden. Selv om det er min egen.

Thomas av Aquino.» Till gengäld har kardinal Rossi den 7 juni i O Estado de Sao Paolo deklarerat: «... Dominikanerna befinner sig på ett område, som inte är Kyrkans utan statens. De har inte arresterats därför att de firade mässa, utdelat kommunion eller hört bikt. Därför ligger deras mål utanför det specifika handlingsområde, som är vårt.»

«Processen mot dominikanerna» ställer till de ansvariga i Kyrkan och till hennes teologer frågan om Kyrkans historiska roll: hennes politiska ställningstagande dikteras det av försvaret av hennes egna religiösa intressen, exempelvis kultfrihet? Eller kan det definieras som en funktion av de samtida människornas vädjan? Och under vilka villkor är oppositionen mot en given regim legitim, när de legala gränserna för denna opposition för varje dag blir allt trängre?

Om dominikanerna i Sao Paolo blir dömda, hur kommer hierarkin att reagera? Kommer den att acceptera en eventuell fällande dom eller vet den att offentligt bejaka den traditionella distinktionen mellan politisk brottslighet och moralisk skuld? Detta kommer att bli ett fruktansvärt test för Sao Paulos nye ärkebiskop och för den nye presidenten i Brasiliens nationella biskopskonferens.

Le Monde 14 nov. 1970.

(Övers. Kerstin Thomell, KIT)

— også det åndssvage menneske. Forældre skal opdage, at deres barn er i stand til at have et gudsliv, og at det ikke er handicappet i sit forhold til Gud.

Ved at organisere en valfart af denne art giver Kirken vidnesbyrd om, at alle mennesker uanset intelligens og baggrund er bestemt til at deltage i fællesskabet. Alle er kaldede til at elske Gud og sin næste i det omfang, det er muligt, og med de talenter, hver enkelt har modtaget. De åndssvage er også våre brødre, fordi vi har den samme Fær i himlen.

Man kan blive trist til mode ved synet af åndssvage børn og voksne, men hvorfor? Er det, fordi vi er usikre, — synes vi, at deres tilværelse er trist eller umenneskelig? Det kan den være, men den behøver ikke at være det. De åndssvage er mennesker, som i de fleste tilfælde er i stand til at holde af andre, de kan glæde sig, sørge, og de er i stand til at udvikle sig. De har ikke de værdier, som vi sætter højt. De har ingen chancer for at gøre karriere, for at få hus, bil og båd, men de har muligheder for at leve en menneskeværdig tilværelse i glæde og tilfredshed. Det kan være svært for os at forstå og endnu sværere at acceptere, at der er mennesker, som ikke kan stræbe efter de samme værdier, som vi kæmper så hårdt for at erhverve. Dette er ofte foruroligende og måske en medvirkende årsag til, at vi forsøger at borteliminere de mentalt handicappede. Undertiden dræber vi dem inden fødslen. På dette område har vi en opgave som kristne.

Vi må vise, at menneskets værd ikke er afhængigt af, om det kan nå et vist trin på «rangstigen», eller om det er i stand til at erhverve sig et

vist antal materielle goder. Mennesket har værdi, uanset om det har høj eller lav intelligens, om det har to ben eller kun ét, om det er smukt eller grimt. Alle mennesker er Guds børn. Det er undertiden foruroligende at se åndssvage, fordi de drager vore værdier i tvivl, alt det, vi bruger hele livet til at kæmpe for. De er vidnesbyrd om, at der er andre værdier i tilværelsen, og at vi er kaldede til at leve et liv efter døden, hvor de materielle goder, som vi sætter livet ind for at opnå, ingen betydning har. Derfor er de åndssvage på en vis måde profeter, der fortæller os, at Guds veje ikke er menneskenes veje. Og undertiden har den åndssvage allerede fundet det, som vi hæsblesende styrter forbi: kærligheden til andre mennesker og taknemmeligheden over for Gud.

Franske

II

Om någonting utmärker den franska kyrkan mer än någon annan i Europa, möjligen med undantag för den spanska, så är det dess *politisering*. Den kyrkliga reaktionen går ofta hand i hand med en politisk reaktion av ett slag som här i vårt land knappast kan uppträda ohöjlt i dagen läge. Den kyrkligt radikala flygeln å andra sidan solidariserar sig gärna med mer eller mindre extrema vänsterpositioner: man finner kristna sida vid sida med hela skalan marxister, maoister etc. Mer allmänt, och väsentligare, kan man tala om en verklig politisk väckelse i kyrkan: inom alla läger har i varje fall de yngre blivit medvetna om att ingen kan hålla sig utanför politiken och att själva tron måste få konsekvenser på det politiska området. Och vad beträffar de radikala grupperna, är de framför allt inställda på en omvandling av *samhället*, medan motsvarande riktningar exempelvis i Holland och även i Tyskland intresserar sig mer för *kyrkans* omvandling.

Den nya politiseringen särskilt hos vänsterprästerna ses med ganska kritisk blick av en kategori som engagerade sig långt tidigare, nämligen arbetarprästerna. De är irriterade av all «ideologi och fraseologi» som förråder brist på verklig erfarenhet av sociala och ekonomiska realiteter. Här framskymtar den generella motsättningen mellan arbetarna och «gauchisterna», som den nya intellektuella vänstern så behändigt kallas (engelskan har ordet «leftists»: poängen med dessa termer är ändelsen -ist som ger den ideologiska, icke-praktiska accenten). Irritationen är stor mellan de båda lägren; något som verkar frustrerande på de intellektuella, alltifrån Sartre till de revolterande studenterna. Arbetarprästerna är kritiska mot sina intellektuella kollegers teoretiska frateriserande med marxisterna — själva har de från första början samarbetat med kommunisterna i praktiska och fackföreningsangelägenheter, men gjort klar boskillnad mellan tro och politiska ideologier. De andra pratar om revolution, säger de, men när det gäller att ta arbete (det gör allt fler prästar numera, på hel- eller deltid), så väljer de borgerliga yrken, blir

DEN NORDISKE VALFART TIL LOURDES

21.—27. august 1971

Flyrejse (Kastrup/Lourdes tur-retur), fuld pension:

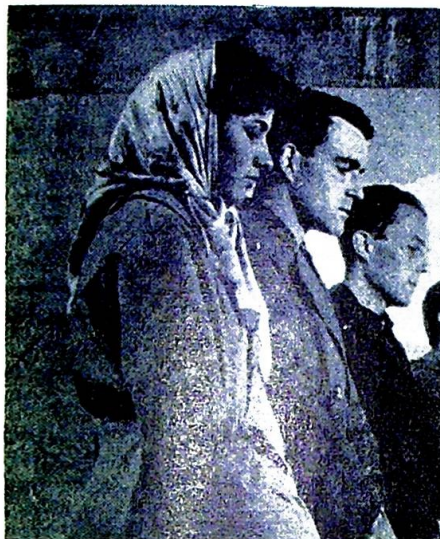
på hotel «MADONNA» ..... d.kr. 890.—
 på «Accueil Notre-Dame» (syge og handicappede) d.kr. 700.—

Gejstlig leder: Mgr. Knud Ballin, København.
 Læge, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Program og tilmeldelser: VALFARTSKOMITEEN
 Barsehøj 25 DK. 2900 HELLERUP (Danm.)

refleksjoner

(ANNEN DEL)

tjänstemän i stället för att verkligen dela arbetarklassens villkor, som de ordar så mycket om.

Arbetspräster är sedan ett par år en ganska blomstrande grupp; i detta nu finns 350 stycken (antalet har tiodubblats sedan 1965); de har goda relationer med biskoparna och helt legal status. Det existerar, betygar de, numera en familiaritet mellan arbetarvärlden och de kristna, som absolut inte fanns för tjugo år sedan. De ömsesidiga fördomarna har börjat falla, men det tar tid innan ett kollektiv kan förändras, och arbetarvärlden är ännu traditionellt misstänksam mot kristendomen. Arbetspräster räknar lugnt med att deras nuvarande generation kommer att tas i anspråk av detta arbete på långt sikt.

Typiskt och unikt för Frankrike är begreppet *maj*, med andra ord hän- delselserna i maj 1968. Alldeles uppen- bart är att dessa händelser i det fran- ska samhället och framför allt i Paris var ett genombrott av en storleksord- ning som saknar all jämförelse under det senaste kvartsseket, närmare be- stämt sedan befrielsen efter den tyska ockupationen. Bortsett från alla poli- tiska bedömningar kvarstår faktum att här gjordes en fundamental upp- levelse, här åstadkoms en ändring i själva sättet att vara tillsammans, som har präglat fortsättningen. Män- niskor började *tala* med varandra, och inte bara med sina meningsfränder: murar av tystnad bröts ner mellan

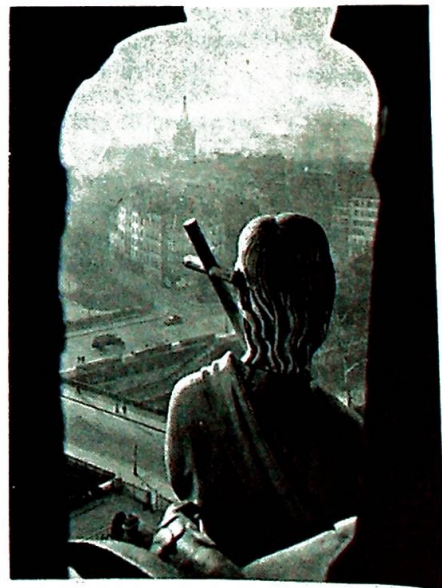
kategorier. Samtalet tog oftast for- men av debatt och «contestation», men det var kontakt, och det var huvud- saken. Inte minst fick «maj» sin in- verkan på det kyrkliga livet. Många har omvitnat, att efter detta kunde de inte fortsätta som förr, med det gamla sättet att lyssna på monologer — predikan eller annan förkunnelse. Predikan har på många håll ersatts av samtal, ibland utformade som häftiga debatter. Ibland åter träffar prästen de intresserade av kyrkfolket för en sådan diskussion några dagar före söndagen, varefter han utarbetar sin predikan med ledning av samtalet och de synpunkter som där har kommit fram. Båda dessa former har jag varit med om här och var, och frapperande var det ivriga engagemang, ibland li- delse, som präglade samtalet — i drä- pande kontrast med församlingens hållning under avlyssnandet av tradi- tionella predikningar (även sådana har jag övervarit, och de råkade vara de i särklass sämsta jag hört på åra- tal).

Sådana gemenskapsformer är i all- mänhet omöjliga i traditionella för- samlingsammanslagningar, om inte annat så därför att de inte kan genomföras av för stora grupper. Dessutom krävs en större homogenitet, inte i åsikter men i livsstil, än man finner i folk- hopar vars enda gemensamma näm- nare utanför kyrkotillhörigheten är att de bor inom samma område. Saken är möjlig i de — oftast fattiga — kvarter där så gott som alla invånare tillhör samma sociala skikt. Jag har sett en sådan förstadsförsamling, där en särskilt engagerad kärna möts till «söndagsmessa på lördagskvällen» (något som på senare år blivit allt vanligare i alla länder); det blir en grupp på 40 eller högst 50 personer, som under mässans första del sitter grupperade i cirkelform nederst i kyr- kan. (Denna är för övrigt ett mönster av enkelhet och smälter helt samman med den anspråkslösa bebyggelsen runt omkring.) Där läser man dagens texter och diskuterar dem i mycket fria och spontana former. Prästen fungerar som samtalsledare och söker besvara de ofta ganska bittra och häf- tiga frågorna. Sedan går man fram och grupperar sig kring altaret för eukaristin.

En intressant motsvarighet till den- na form i helt annan miljö fann jag i ett av Paris burgna kvarter, där ett antal kristna, de flesta tillhörande nä- ringslivet, de högre tjänstemannakad- rerna eller de intellektuella yrkena, sökt sig bort från församlingsmässan. Som så ofta var den förklaring som gavs: efter «maj» blev den traditi- onella församlingsgudstjänsten out- hårdlig för oss; själva uttrycksfor- men upplevdes som falsk. Alltså sökte man sig till en neutral plats — det blev en skola — där man kunde fira mässan på ett sätt som kändes ärligt och adekvat. Även här är gudstjän- sten klassisk till sin uppbyggnad: den avgörande skillnaden från försam- lingsmässan är att de deltagande för- enas i ett aktivt sökande efter rele- vanta uttryck för sin tro: i diskussio- nen över texterna söker man särskilt få dem som hyser de mest «avvikande» meningarna att gå ut ur den tradi- tionella tystnaden. Att sådana guds- tjänster har fångat in och hållit kvar många som var på väg att överge sin kyrkliga praxis, är naturligt.

En av de företeelser som är mest ut- märkande för kyrkan i dag, inte minst för kyrkan i Frankrike, är *gruppbyggnaden*. Den har fått olika namn i olika länder: underjordisk kyr- ka, spontangrupper; här använder man gärna uttrycket «communauté»

(Forts. neste side.)

FRANSKE . . .

(Forts. fra forrige side.)

de base», alltså en gemenskap som oppstår ved «græsrotterne». Det bør betonas att beteckningen underjordisk kyrka — som såvidt jag vet härstammar från USA — inte passar i Frankrike. Den är adekvat i kyrkor där föga eller ingen kontakt finns mellan stiftsledningen och livet vid græsrotterne, och där stiftsledningen dessutom gärna fungerar repressivt. Det är som regel inte fallet här. Man hör visserligen ofta uttrycket: «biskoparna är vid sidan om» — men någon brytning är det sällan fråga om, och i så fall beror den knappast på repressiva åtgärder från biskopen utan snarare på ömsesidig oförståelse och på intolerant otålighet från «la base».

Jag har turen att bevista en konferens där, vederligen för första gången, et stort antal «communautés de base» från alla delar av Frankrike presenterade sig själva. De utgjorde en brokig samling med mycket olika karaktärsdrag. Somliga innefattade människor med olika politiska åsikter, andra satte politisk enighet som krav för att gruppen skulle fungera; några gick till och med så långt att de pläderade för verklig «segregation» inom kyrkan, nämligen mellan «utsugare» och «utsugna», och detta i klasskampsortodoxins namn. Lyckligtvis hävdade andra att olika åsikter måste få brytas inom gemenskapen, att eukaristin är mötesplatsen ovanför och innanför alla sådana motsättningar och att man inte vill veta av någon klasskamp i församlingen som sådan.

Grupperna drar helt naturligt till sig många «marginella» element: gif-

ta präster, omgifna fränskilda, odöpta som söker en tro. Detta senare hänger samman med att grupperna ofta har samband med det så kallade vuxenkatekumenatet, en livskraftig organisation som existerar sedan några år. Det består av präster och lekfolk som tar sig av sådana sökande och deras problem; genom denna verksamhet kommer de själva i kontakt med en agnostisk eller ateistisk miljö som ofta är ny för dem och som nästan aldrig nås av de traditionella församlingsstrukturerna. Följden blir att de alltmer söker sig arbets- och gudstjänstformer oberoende av dessa strukturer. — Karakteristiskt är också att frågan om interkommunion, eller rättare, om öppet nattvardebord, ofta är överspelad i spontangrupperna; där blir det öppna nattvardebordet gärna en självklarhet. Det händer att denna gemenskap med «de marginella» medför att man släpper kontakten med den katolska institutionen: stift och församling. Men det är nog ytterlighetsfall. Som regel är man — på ömse håll — alltför medveten om nödvändigheten att inte öka splittringen, för att ta så extrema steg.

Även inom församlingarna bildas spontana grupper, om inte annat så därför att det alltid finns en kärna som är mer aktivt engagerad än flertalet. Och det ger omedelbar anledning till gudstjänster av mindre formell karaktär, präglade av gruppen men ändå självklart öppna för alla som vill komma. Man har inom liturgiforskningen blivit mer och mer medveten om de gruppdynamiska lagarna och om att det inte går att tillämpa samma regel i gudstjänster som samlar tusen, hundra eller tio deltagare. Gruppen fungerar helt enkelt annorlunda, vare sig

man är medveten om det eller inte, vill ta hänsyn till det eller inte. Därför har också det franska episkopatet i år givit ut en skrivelse om gruppmänsornas särskilda innebörd och karaktär. Men kyrkoledningen är alltså rädd att släppa lös den skapande friheten i olika liturgiska sammanhang. Den kan dock inte hejdas utan blommar litet varstans utan att just någon utom högerextremistiska «commandogrupper» ingriper.

Ett problem som mer och mer blir föremål för diskussion och allvarligt studium är *dopfrågan*, inte minst som en följd av vuxenkatekumenatet som arbetsform. Dopfrågan var aktuell redan under efterkrigstiden, men problemställningen var då en helt annan. På den tiden ifrågasatte man dop av barn från familjer som inte var kristet engagerade och där dop och första kommunion urartat till mondäna och profana festtillfällen. Nu koncentrerar sig problematiken i motsatt riktning. Det är främst engagerade och medvetna kristna som ifrågasätter om deras barn bör döpas. De frågar sig ärligt inför Gud om de verkligen har rätt att på egen hand bestämma att deras barn skall bli medlemmar av kyrkan. Likaså möter man allt oftare unga människor som mer eller mindre förebrår sina föräldrar att de låtit döpa dem, inte för att de inte vill tillhöra kyrkan utan därför att de betraktar dopet som något som de skulle ha velat ta ansvar för själva. De ser däri en möjlighet till medveten radikal förnyelse, en ny start, ett personlig val, ett frivilligt engagemang för livet.

Det är, än en gång, katekumenatrörelsen som bidragit till att man blivit medveten om dessa problem. Var och en har kunnat bevittna vuxendop i församlingskyrkan, på påsknatten till exempel. Och man har i detta sammanhang återupplivat den fornkirkliga praxis med det *etappvisa* inträdet i kyrkan, som ännu finns markerat i dopritualet. Katekumenens beredelse försiggår inte längre på tu man hand med en präst, utan i en gemenskap,

TILSTELNING

til inntekt for feriehjemmet

«PERSBRÅTEN»

i foreningslokalet, Akersveien 5, Oslo.

Lørdag 20. februar kl. 16.30: BARNEAFTEN

Søndag 21. februar kl. 19.30: FOR VOKSNE

Gaver til utlodningen og loppemarkedet (ikke brukte klær) mottas med takk.

GOD UNDERHOLDNING

Kirkekafe etter messene.

VELKOMMEN!

Ta venner og kjente med.

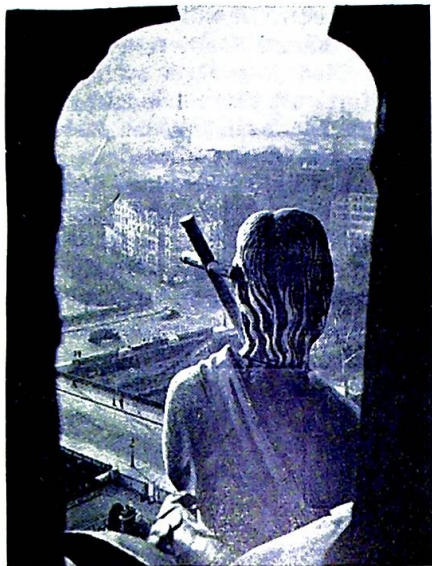
MARIAKONGREGASJONEN

TAKK

til alle som har innbetalt kontingenten for 1971!

Men så var det alle de andre — vennligst ikke vent lenger nå!

ST. OLAV's eksp.
Akersv. 5, Oslo 1
Postgiro nr. 20 46 48

undervisningen i tron, som naturligt följer barnets intellektuella utveckling. Sista stadiet är själva dopet, som betecknar den unges personliga beslut att viga sig åt Kristus och gemenskapen med hans församling. Detta praktiserar redan på sina håll, men frågan är mycket kontroversiell och ännu inte genomarbetad. Det finns goda teologiska skäl för barndopet liksom för vuxendopet. Förmodligen kommer bådaderna att praktiserar jämsides och, må man hoppas, utan ömsesidig polemik.

På liknande vis ifrågasätts den kyrkliga vigseln av allt fler unga kristna brudpar. Dels tvekar man om man ärligen kan avge definitiva löften som man kanske inte kommer att kunna hålla mer än några år. Dels finns det även på teologiskt håll, och alls inte bara i Frankrike, en utbredd skepsis mot kyrkans nuvarande äkten-skapslagstiftning.

Därmed har vi kommit in på ämnet *Ungdomen*. Hur förhåller sig de unga — tonåringar och närmast däröver — till kyrkan? Något uttömmande svar är naturligtvis omöjligt att ge. Men rent allmän är det uppenbart att den imponerande uppslutningen av ungdom i kyrkorna som karakteriserade efterkrigstiden är ett minne blott. Inte som om det skulle saknas ungdomar vid gudstjänsterna — men en mycket stor del av dem håller sig borta eller kommer sporadiskt. Det

händer för övrigt numera att man från församlingens sida koncentrerar sig på tex en ungdomsgudstjänst i månaden och då låter den ta en hel förmiddag i anspråk. Sådana initiativ tas emot positivt: här får ungdomarna tillfälle att själva uttrycka sig, att fråga, att diskutera, att vara med och utforma sin egen gudstjänst. — Symptomatiskt är att vid en rundfråga en stor majoritet unga betecknade sig

(Forts. neste side)

mer eller mindre anknuten till någon församlingskyrka. Så har upptagandet i kyrkans gemenskap mist mer och mer inte bara av sin «privata» utan också av sin «automatiska» karaktär: det personliga och medvetna jasägandet har kommit i centrum. Därav de nya frågeställningarna när det gäller barndopet.

Vad som föreslås är att det nyfödda barnet tas emot i församlingen och välsignas. Redan nu är barnet «Guds barn» (som om det funnes barn som Gud inte ville kännas vid!) och en kristen, men ännu inte en «troende». Så betecknade man katekumenerna i den gamla kyrkan. Nästa stadium är

Sct. Annæ Rejser — Pastor d'Auchamps Rejser

(Rejser under katolsk ledelse)

Påske i Rom: 3/4—13/4 — 11 dg. fly — pris kr. 1255,—.
6/4—13/4 — 8 dg. fly — pris kr. 1135,—.

Firenze—Rom—Assisi: 27/6—16/7 — 20 dg. tog (liggevogn) — pris kr. 1485,—.

Rom—Assisi: 2/7—16/7 — 15 dg. fly — pris kr. 1325,—.

«Kulturperler» (Rom—Firenze—Assisi) 27/8—10/9 — 15 dg. — fly — pris kr. 1325,—.

«Indian Summer» (Umbrien—Rom) 1/10—15/10 — 15 dg. fly — pris kr. 1325,—.

Efterårsferie i Rom: 16/10—23/10 — 8 dg. fly — pris kr. 1065,—.

ISRAEL:

Forår i Det hl. Land — Jerusalem—Galilæa — 15 dg. jetfly — udflugter incl. i prisen — pris kr. 2250,—.

Rejseleder: pastor Paul d'Auchamp.

Program fås hos: viceskoleinspektør Annie Rastrup, Hyacintgården 15, 2300 København S. Tel. (01) 58 74 12.

VÆRELSE TIL LEIE

Absolutt pålitelig, rolig dame får hyggelig møblert værelse med kokemulighet mot hjelp etter avtale i nytt, elektrisk oppvarmet hus. Timebetaling.

Tlf. 28 96 15 Nordstrandshøgda.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Arendal
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Bergen
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Tromsø
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Trondheim
St. Mikals Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tønsberg
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus prestg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

(Forts. fra forrige side)

själva som «icke-praktiserande kristna». Det betyder att de inte vill känna sig tvingade till vissa formaliteter: mässa varje söndag, bikt och communion vid bestämda data etc. Där emot kommer de ofta frivilligt. (Den formella «söndagsplikten» upplevs nog av allt fler katoliker i dag som ett passerat stadium, vilket inte behöver innebära att de går mindre i kyrkan.)

Enligt uppgifter som jag inte har kunnat verifiera men som förefaller högst plausibla, finner man bland de unga intellektuella katolikerna två kategorier: dels de starkt politiserade som inte vill höra talas om teologi eller överhuvudtaget spekulationer över tron men inriktar sig helt på att om-sätta tron i liv och handling; dels de som söker en teologi som kan ge näring åt deras liv. Och vad de då söker är inte sådan litteratur som handlar

om kyrkan och hennes strukturer samt reformen av dessa, utan en *théologie spirituelle*: de stora klassikerna, mystikerna, och nutida tänkare som de Lubac och Hans Urs von Balthasar (säkerligen ett av vår tids största kristna genier, alltför lite känd på nordiska breddgrader).

Denna reaktion är i så fall inte typisk bara för ungdomen utan också för många andra. Den förklarar också den rätt allmänna kritiska inställningen till en präströrelse som «Échanges et Dialogue». Det är en radikal gruppering av samma typ som förekommer i alla västeuropeiska länder (utom Irland och Skandinavien). I Frankrike har gruppen c:a 900 medlemmer och uppstod efter maj 1968: den startades av ett antal präster engagerade i arbetet för en revolution av samhället; de upptäckte att de då också måste göra revolution i kyrkan, där de kände

sig förtryckta. De vill stå kvar i kyrkan och kämpa för dess avklerikalisering. Men just detta syfte intresserar färre och färre människor. Själva frågeställningen är redan passerad; det är ingen idé att kämpa mot något som i alla fall är dödsdömt — så upplever man allt mer de kyrkliga strukturerna åtminstone i deras hittillsvarande utformning. Prästerna i Échanges et Dialogue betraktas som

HALDEN		
OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tif. 3439	Glassmester OSKAR L. HANSEN Alt i glassarbeid, innramming og bilglass Tif. 2976	F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844
BERGEN		
<i>Karl Knap</i> A/S Tif. 2710 Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning Linoleum	A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482 BERGEN	
 Eches Færvehandel NYGÅRDSGT. 19	HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstyrsforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pøsefabrikk Solheimgt. 25 Tif. 99 016 Bergen
	ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»	
 VESTA · HYGEA MED TANKE PÅ FREMTIDEN	 Peter M. KOLDERUP Strandgaten 60 Glass - Porselen - Stentøy	OMEGA URMAKER FINCKELSEN I Nygårdsgaten v/Eldorado og i Sletten Shopping Senter

alldeles för upptagna av sina egna problem: «en kollektiv subjektivism» var den karakteristik en av pionjärerna från den förkonicalära kyrkan gav dem. — Självfallet vore det orättvist att betrakta detta summariska omdöme som uttömmande; i synnerhet som prästgruppen i fråga tycks ha passerat det första stadiet och mindre ägnar sig åt navelskådande.

Ett mycket allvarligt problem i dagens kyrka är den dramatiska minskningen av prästkallelser. Den har många orsaker, som ligger i öppen dag och som inte bara är negativa. Men det stämmer till eftertanke att de enda institutioner som har kallelser i överflöd är vissa kontemplativa kloster. Dominikanorden, som tidigare haft ett rikt tillflöde, har i nådens år 1970 inte tagit emot en enda novis i någon av de franska provinserna: jesuitorden har inalles sex, varav en i den tidigare så blomstrande Parisprovinsen. Båda ordnarna stänger sina stora utbildningsanstalter i närheten av Paris; studenterna etablerar sig i stället i smärre grupper som läser vid de allmänna fakulteterna.

Uppsvinget för kontemplativa kallelser kan inte konstateras utan att

man påpekar att det tyvärr inte sällan är förknippat med politiska faktorer: de mest blomstrande av de manliga benediktinklostren är sålunda bekanta för att vid sidan av den kyrkliga trosbekännelsen kräva även en politisk, av mycket konservativ natur. Men givetvis utgör trenden också ett positivt tecken på andlig förnyelse. Faktum är att ett växande antal människor av alla åsiktstikningar starkt känner det som ett andligt livsvillkor att finna fram till en levande bön. Böneskolor och bönekurser avlöser eller kompletterar de klassiska reträtterna, och man tar i allt större utsträckning upp de nya metoderna med kroppslig medverkan i bönen. Det är längs sådana vägar man kan hoppas att den autentiska reformen av det kristna livet skall söka sig fram.

En självfallen följd av ett autentiskt böneliv är det medmänskliga engagemanget. Och här vill jag till sist vittna om min respekt och gripenhet

inför många människor, i synnerhet präster, som jag sett här nere. Präster som i fattigdom verkligen blivit ett med sin omgivning i dess kamp för en dragligare tillvaro, som är ledare därför att de i första hand är tjänare och som lyckas bygga upp en verklig, autentisk gemenskap ända från rötterna. En gemenskap som sannerligen ifrågasätter hela det system av kyrkliga överbyggnader som vi tyvärr vant oss vid. Mitt i förvirringen, bland de kämpandet tendenserna, det lidelsefulla sökandet efter ny kristen gemenskap, mitt bland de förtvivlade ropen efter

(Forts. n. side.)

ARENDAL

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning

Tlf. 21 756 - Arendal - Tlf. 22 460

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen

TØYENGT. 2. Oslo

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvei 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tlf. 23 02 40

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo

Telefon 20 37 24

Byggevarer - Beslag - Ovner

Verktøy - Fliser - Linolmum

Tapeter - Farvehandelvarer

Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
For sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

«CROMWELL» OG ET PAR ANDRE

Det kunne vært *Jacques Tati* i hans «Playtime», som er et nytt ledd i den fine og minutiøst sikre franske komikerens oppgjør med vår egen tid, da selv menneskehjertet leveres i plastikkpose og ganske utilgjengelig. Langbent og gravalvorlig går hans Monsieur Hulot gjennom en tragi-komisk vidunderlig ny verden, våre mote-raserier tar han infamt stillferdig på kornet.

Det kunne vært «Knøttene», *Charles E. Schultz'* elskelige og underfundige tegneserie om ganske ubarnslige barn, nå også levende på lerretet. Men her nytter det ikke å diskutere, noen (som denne anmelder) synes den daglige visitt i Knøttenes verden er en sinnets forfriskende morgendusj, andre kan ikke begripe hva som her er morsomt. Det er adskillig, men slikt har noe med antenner å gjøre – alles antenner vender ikke samme vei, og de tar følgelig inn ulike stoff. Sikkert er det i hvert fall, at skulle Baltus og Lucy og hele det vesle kompani først røre på seg og åpne munnen, måtte det være akkurat slik – filmen er en fryd, en kjærlighetserklæring til en livets uimotståelige taper.

Nå ble det altså ikke, spalten til ende, noen av disse to filmgleder, men en tredje – en storfilm, som når dette leses trolig er kommet opp på norske kinoer eller formodentlig er nær forestående. Det er briten *Ken Hughes'* storfilm «Cromwell», med *Richard Harris* som den store puritaner, og *Alec Guinness* som kong Charles I. Det er en film med svakheter – *Harris'* Cromwell er for eksempel helt moderne oppfattet, Englands eneste diktor har nok tidd seg meget annerledes, hans farlige ild var mørkere lød og stillere enn i den revolusjonshelten vi får her. Men «Cromwell» er en spennende og storslått repetisjon i farger av et dramatisk stykke historie: Kampen mellom en Guds og folkets mann på den ene siden, en høyt sivilisert og nokså stivsinnet «Guds salvede» på den annen – borgeren og monarken i et berømt sammenstøt som endte med at den sistnevnte mistet hodet.

Her er, i filmingen av slaget ved

Naseby, som var avgjørende for borgerkrigen mellom Kongens «kavalerer» og Cromwells «jernsider», noen av de mest suverene slagscener i filmens historie, fotografert av en mann som ikke tar krigen for en speiderlek. Og her er Sir Alec's innlevelse i rollen som en verdig opphøyd, men nokså bornert konge – så ufølsom for sitt eget folk at det kostet ham livet. Alec Guinness, som visst aldri har levert en dårlig prestasjon hverken på scenen eller på lerretet, fengsler en ved sin studie av en mann som stotret og stammet av en usikkerhet han ikke desto mindre svøpte i majestet og ubøyelig sans for sin rolle, slik han oppfattet den. Filmens fineste scene er ikke troppenes sammenstøt i kanonrøyken ved Naseby, men rettsscenen i Parlamentet, da britene eller rettere sagt det puritanske partiet som grep makten da Kongen var blitt umulig, dømmer Charles til døden. Guinness viser oss noe vi ofte glemmer: Verdenshistorien er ikke fortellinger om indianere og hvite, skurker og helter, svart og hvitt. I Charles er det et helt prinsipp, en mektig tradisjon, som blir anklaget og dømt. Det visste kongen selv – derfor

blir denne i og for seg middelmådige mannen så vanskelig å komme utenom, og hans henrettelse så uforglemmelig. Ken Hughes' film aktualiserer noe som vi vel ikke helt ville begripe i dets opprinnelige utgave, blant annet fordi det var noe så fremmed for oss som politikk gjennomtrengt av religiøs lidenskap. Hans bruk av dette farverige stoffet har imidlertid sin interesse, og «Cromwell» fyller bredlerretet adskillig bedre enn visse «Sounds» eller «Songs» of Ditt eller Datt. *brm.*

FRANSKE . . .

(Forts. fra forrige side.)

ett förflutet som oåterkalleligt försvinner i fjärran – mitt i en kristen civilisations döds kamp har jag tyckt mig skymta ett gryningsljus, tecken till morgondagens kyrka, som en dag skall komma fram ur den döds skuggans dal där den gamla kyrkan måste lära sig vetekornets lag. Hur denna morgondagens kyrka kommer att se ut, vet ingen men säkert är att den skall växa fram när människorna äntligen vågat ge den Heliga Ande full frihet att verka bland dem.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 35 pr. år. Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.